

Nr 65.

Ankom till riksdagens kansli den 19 april 1929 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse till Härnösands stad av äganderätten till därvarande högre allmänna läroverks byggnader.

(2:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 15 februari 1929 dagtecknad proposition, nr 93, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att den Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätten till högre allmänna läroverkets i Härnösand byggnader må överlåtas på Härnösands stad, under villkor att Härnösands stifts prästerskap bibehålles vid sin rätt att, jämlikt kungl. brevet den 30 maj 1879, hålla sina sammankomster i läroverksbyggnaden under ferierna eller då undervisningen vid läroverket ej därav störes.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Av utredningen i ärendet framgår, att mot slutet av 1700-talet nytt läroverkshus uppfördes i Härnösand. Medlen till uppförande av detta hus hade åstadkommits dels genom en donation år 1648 av drottning Kristina samt medgivande, att vissa lediga lärar- och prästlöner ävensom räntemedel från kyrkokassorna inom stiftet finge disponeras för ändamålet, dels ock genom vissa insamlingar bland stiftets prästerskap och städer. På 1840-talet uppfördes ytterligare ett hus, sedan kallat gymnastikhuset. Med vilka medel kostnaderna härför täcktes är icke upplyst.

Den 30 maj 1879 meddelade Kungl. Maj:t därefter beslut om uppförande av ett nytt läroverkshus och i samband därmed om de äldre läroverksfastigheternas disponerande. Kungl. Maj:t medgav nämligen, att det gamla s. k. gymnasiehuset jämte tillhörande tomt fick försäljas till Härnösands stad för 80,000 kronor »jämte av staden erbjuden och av domkapitlet godkänd tomt till uppförande av nytt läroverkshus», varjämte det s. k. gymnastikhuset skulle överlåtas till domkapitlet »att vara dess egendom». I beslutet föreskrevs därjämte, att stiftets prästerskap skulle äga att under ferierna eller eljest, då undervisningen vid läroverket ej stördes därav, hålla sina sammankomster i läroverkshuset.

Medlen till det nya läroverkshuset åstadkommas så, att för ändamålet disponerades:

Köpesumman för gamla läroverksfastigheten . .	kronor	80,000: —
Från stiftets byggnadskassa	»	53,526: —
» läroverkets byggnadsfond	»	25,882: —
Uppburna räntor	»	9,600: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>169,008: —</u>

Samtidigt med läroverket uppfördes gymnastikhuset, vartill medel utannonserades av domkapitlet, som härför upptog ett 35-årigt amorteringslån å 31,056 kronor. Annuiteterna å detta betalades med 900 kronor av läroverkets byggnadsfond och med omkring 1,200 kronor av domkapitlet med omhänderhavda medel.

För det nya läroverkshuset uppläts av staden erforderlig tomtmark. Till reparationer och tillbyggnad m. m. har staden under årens lopp bidragit med tillhoppa 270,100 kronor. För enahanda ändamål har dels från stiftets byggnadskassa år 1911 lämnats ett bidrag av 8,000 kronor, dels ock anslagits från en enskild fond 5,300 kronor. Härnösands stad har år 1922 förskotterat för möblering av läroverkshusets tredje våning 28,000 kronor att återbetalas av läroverkets byggnadsfond med 1,500 kronor årligen. Stadsfullmäktige hava vidare den 14 juni 1918 beslutat att från och med sistsagda år helt övertaga och bekosta skötseln av planteringar, gräsmattor, grusplaner och gångar m. m. å läroverkets tomter.

Enligt beslut å sammanträde den 14 november 1922 hemställde stadsfullmäktige i Härnösand, att äganderätten till byggnaderna måtte tillerkännas staden utan annan skyldighet än att staden skulle vara förpliktad att upplåta byggnaderna med tomter till läroverkets begagnande samt att respektera den enligt kungl. brevet den 30 maj 1879 prästmötet i Härnösands stift tillerkända rätten. För den händelse detta ej kunde bifallas, hemställde stadsfullmäktige, att Kungl. Maj:t måtte bestämma, dels att, därest läroverkets nuvarande byggnader helt eller delvis härjades av eld, brandstodser-sättningen skulle ställas till stadens förfogande för nyuppförande av byggnader i de brunna byggnadernas ställe, dels ock att, om staden i en framtid skulle uppföra ett nytt läroverkshus, de nuvarande byggnaderna med tomter skulle utan lösen tillfalla staden.

Läroverkets tomter och byggnader hava vid verkställd värdering uppskattats på följande sätt.

1) Tomterna, vilka i areal utgöra tillsammans 22,781 kvadratmeter	kronor	39,000: —
2) Läroverksbyggnaden	»	575,000: —
3) Gymnastikhuset	»	45,000: —
4) Annexbyggnaden med vaktmästarbostäder	»	30,000: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>689,000: —</u>

I ärendet är upplyst, att lagfart icke beviljats eller sökts för kronan å någon av de för läroverket nu disponerade tomterna och tomtdelarna.

Advokatfiskalsämbetet hos kammarkollegiet har anfört, att staden finge anses hava kvar äganderätten till berörda tomter och tomtdelar men till Kungl. Maj:t och kronan hava upplåtit desamma att besittas, så länge de disponerades för det avsedda ändamålet.

Sedan 1927 års riksdag beslutat, att det högre allmänna läroverket i Härnösand skulle ombildas till högre samläroverk, hava stadsfullmäktige den 8 maj 1928 åtagit sig att tillhandahålla erforderliga lokaler för högre samläroverk ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor, under uttalande av det uttryckliga önskemål och den säkra förhoppning, att staden tillerkändes äganderätten till läroverkets byggnader.

Departementschefen framhåller, att frågan om byggnadsskyldigheten vid läroverket blivit löst genom stadens sist omförmälda åtagande samt erinrar om att liknande överlåtelse som den nu ifrågasatta tidigare upprepade gånger förekommit (beträffande läroverkshusen i Kalmar år 1910, i Linköping år 1913, i Hudiksvall år 1915 och i Lund år 1923).

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att den Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätten till högre allmänna läroverkets i Härnösand byggnader må överlåtas på Härnösands stad, under villkor att Härnösands stifts prästerskap bibehålles vid sin rätt att, jämlikt kungl. brevet den 30 maj 1879, hålla sina sammankomster i läroverksbyggnaden under ferierna eller då undervisningen vid läroverket ej därav störes.

Stockholm den 19 april 1929.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 64.